

'EEN KLEIN STUKJE NOORWEGEN'; DE OPRICHTING VAN DE NOORSE ZEEMANSKERK IN ROTTERDAM

door Virginia Hoel

Het houten kerkgebouw aan de Westzeedijk, aan de rand van Het Park in Rotterdam, draagt in het Noors de naam *Den norske Sjømannskirken*: de Noorse Zeemanskerk. In deze naam ligt een onderdeel van de geschiedenis van een kleine zeevaartnatie besloten, die door de eeuwen maritieme contacten met de Nederlanden heeft gehad. De bouw van deze kerk, die op 26 juli 1914 plechtig werd ingewijd, was vooral de verdienste van de Noorse zeemanspastor¹ Jens Andreas Saxe, die van 1906 tot 1922 werkzaam was in Rotterdam. Jens Saxe was in dienst van de 'Vereniging ter verkondiging van het Evangelie voor Scandinavische zeelieden in vreemde havens', opgericht in 1864 in Bergen, Noorwegen. De organisatie achter deze lange onhandige naam werd in de praktijk kortweg de 'Zeemansmissie' (*Sjømannsmisjon*) genoemd. Saxe was de zesde pastor die uitgezonden werd naar de 'Hollandse havens'; zijn voorgangers waren Jonas Dahl, Oluf Knudsen, Thorvald Isaachsen, Niels Christie en Hans Geelmuyden.² De pastors berichtten regelmatig over de werkzaamheden, in brieven en rapporten gericht aan het centrale bestuur in Bergen. Deze correspondentie vormt de belangrijkste bron voor dit artikel.³

De Noorse context

Een korte blik op de geschiedenis van Noorwegen kan verduidelijken hoe de Noorse Zeemanskerk een symbool kon worden van de Noorse identiteit buiten de eigen grenzen. De Noorse Zeemansmissie werd opgericht en gedreven als een vereniging, gefinancierd op basis van vrijwillige bijdragen, maar onderhield nauwe banden met de officiële evangelisch-lutherse kerk in Noorwegen. Deze kerk, waar in principe alle burgers van het land toe behoorden, was, en is nog steeds, georgani-

seerd als staatskerk en ingedeeld in bisdommen. De pastors van de Zeemansmissie werden benoemd door de Minister van Kerkzaken en gewijd door de bisschop van Bergen. De staatskerk had een lange geschiedenis. Al in 1537 voerde de Deense koning Christian III de Lutherse Reformatie in Noorwegen in, toen hij het land met wapenmacht toevoegde aan het Deense koninkrijk. Noorwegen heeft nooit de religieuze verscheidenheid gekend die zo kenmerkend is voor Nederland; ook tegenwoordig is ongeveer